

Nr: AC2304 25910

Het College van Beroep voor de Examens,
prof. mr. P.J.J. Zoontjens, voorzitter, mevrouw E.A. Duyster-Went, RA en de heer D. Rademaekers,
leden

BESLISSING inzake het beroep van [REDACTED] hierna te noemen “appellant”, ingesteld bij schrijven van 20 april 2023, tegen de beslissing van 31 maart 2023 van de examencommissie Politicologie van de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen, hierna te noemen “verweerster”, waarbij het verzoek om dispensatie voor de aanwezigheidsplicht voor het vak ‘Deliberative democracy and its limits’ met vakcode 7323A066FY (hierna: het vak) door verweerster is afgewezen.

I. Ontstaan en loop van het geding

Het cijfer voor het vak is opgebouwd uit drie onderdelen, te weten 20% voor participatie, 30% voor een ‘overview paper’ en 50% voor een ‘critical paper’. Indien een student meer dan één ‘workgroup session’ (hierna: werkgroepbijeenkomst) mist, krijgen studenten geen cijfer voor het participatieonderdeel en mogen zij niet deelnemen aan de twee papers. Appellant heeft twee werkgroepbijeenkomsten gemist en is derhalve uitgesloten van verdere deelname aan de tentaminering. Appellant heeft verzocht om dispensatie van deze aanwezigheidsplicht. Bij besluit van 31 maart 2023 is door verweerster aan appellant medegedeeld dat hij geen dispensatie krijgt voor de aanwezigheidsplicht van het vak. Tegen dit besluit is het beroep van 20 april 2023 gericht. Bij schrijven van 24 april 2023 is verweerster verzocht om in overleg met betrokkene na te gaan of een minnelijke schikking tot de mogelijkheden behoort. Dit heeft echter niet geleid tot een oplossing van het geschil. Bij schrijven van 11 mei 2023 heeft verweerster een verweerschrift ingediend. Het beroep is behandeld tijdens een zitting op 6 juli 2023, alwaar appellant is verschenen. Appellant werd bijgestaan door [REDACTED] Namens verweerster is verschenen [REDACTED]

II. Motivering

Standpunt van appellant

Appellant heeft zich blijkens de stukken en het verhandelde ter zitting, zakelijk weergegeven, op het volgende standpunt gesteld.

Het is niet toegestaan om een student uit te sluiten van tentaminering. De Student Charter stelt dat een student recht heeft op het afleggen van examens en tentamens binnen de opleiding waarvoor de student is ingeschreven, voor zover aan de ingangseisen, zoals vermeld in de OER van de opleiding, is voldaan. Appellant heeft voldaan aan de ingangseisen, en zou derhalve moeten kunnen deelnemen aan de examens en tentamens. Hier mogen volgens appellant geen nadere eisen aan worden gesteld.

Voorts stelt appellant dat het onrechtmatig is een aanwezigheidsplicht in te stellen. Zo een plicht is ook niet proportioneel. Ingevolge artikel B.1.1. sub d van de Onderwijs en Examenregeling Bachelor Politicologie 2022-2023 (hierna: OER) mag een positieve beoordeling van actieve deelname aan het onderwijs niet gelden als voorwaarde voor deelname aan andere onderdelen van de toetsing. In artikel B.5.4. lid 15 van de OER is opgenomen dat studenten uitsluitend kunnen deelnemen aan de afsluitende toetsing als de student aan de inspanningsverplichting van het vak heeft voldaan. Dit artikel B.5.4. lid 15 OER is in strijd met artikel B1.1. sub d OER en met hetgeen is bepaald in artikel 3.1 van de Student Charter. Appellant stelt dat een actieve deelname aan het onderwijs geen voorwaarde mag zijn om deel te nemen aan het tentamen.

Daarnaast acht appellant het niet proportioneel dat een dergelijke aanwezigheidsplicht mag worden ingesteld. De student geniet academische vrijheid, het belang van verplichte aanwezigheid dient daartegen op te wegen. In casu is er geen sprake van praktische oefeningen, waardoor de vrijheid van

de student dient te prevaleren. Door de aanwezigheidsplicht zijn studenten ook niet meer vrij om hun eigen agenda in te delen, is er geen ruimte voor ziekte, vakantie of om te zorgen voor familie.

Tevens acht appellant zijn situatie bijzonder waardoor voor hem een uitzondering had kunnen worden gemaakt op de aanwezigheidsplicht. Appellant kon eenmaal niet aanwezig zijn bij de werkgroep nu hij stage liep, welke onderdeel is van het onderwijsprogramma. Appellant wist bij inschrijving voor het vak niet dat een aanwezigheidsplicht van toepassing was, dit was namelijk niet opgenomen in de studiegids maar pas na inschrijving zichtbaar in de syllabus. Hierdoor kon appellant geen rekening houden met de aanwezigheidsplicht in combinatie met zijn stage.

Appellant kon een tweede maal niet aanwezig zijn bij de werkgroep wegens ziekte. Hierover kon appellant de docent niet vooraf informeren en beroept zich op overmacht. De ziekte is volgens appellant goed gedocumenteerd en van chronische aard, waarvoor verweerster passende alternatieven moet bieden indien appellant hierdoor niet aanwezig kan zijn bij de werkgroepbijeenkomsten.

Appellant benadrukt dat deze beslissing grote gevolgen heeft voor hem. Hierdoor kan hij zijn Bachelor opleiding niet afronden. De gevolgen van het missen van één werkgroep teveel zijn disproportioneel en raakt hem als internationale student extra hard.

Standpunt van verweerster

Ten aanzien van de aanwezigheidsplicht stelt verweerster dat deze in lijn is met de UvA Vision on Teaching and Learning. Hierin staat onder andere opgenomen dat onderwijs moet zijn ingericht op een wijze dat studenten leren samen met én van andere studenten, dat er voldoende mogelijkheid tot interactie moet worden geboden en dat studenten maximale inzet dienen te tonen en verantwoordelijk zijn voor het creëren van een ambitieuze academische omgeving. Met het instellen van de aanwezigheidsplicht volgt verweerster de doelen uit de UvA Vision on Teaching and Learning.

Daarbij heeft de examinerator volgens verweerster goede redenen aangevoerd waarom voor dit vak een aanwezigheidsverplichting moet gelden. Tevens is één van de leerdoelen van het vak dat "*Students gain knowledge and develop analytical skills with regard to critiquing a political-theoretical topic, from both a political-theoretical as well as an empirical perspective*". Hierbij is het van belang dat studenten daadwerkelijk met elkaar kunnen discussiëren en dit kan alleen als studenten naar de werkgroep komen. Tevens dienen studenten in de les een presentatie te geven. Het cijfer voor de presentatie is verwerkt in het participatiecijfer. De presentaties zijn bedoeld om te beoordelen of de student de belangrijke onderdelen heeft begrepen en of de student de bronnen heeft gelezen en hier kritisch over kan nadenken. Een dergelijke beoordeling van de leerdoelen kan enkel worden gedaan indien studenten aanwezig zijn in de lessen. Verweerster kan zich niet vinden in het standpunt dat geen aanwezigheidsplicht mag worden ingesteld.

Ten aanzien van de situatie van appellant stelt verweerster dat appellant inderdaad één werkgroep teveel heeft gemist maar dat dit niet het enige is wat verweerster heeft doen besluiten appellant geen dispensatie voor de aanwezigheidsplicht te geven. Appellant zou meermaals te laat zijn gekomen voor de lessen, appellant zou niet actief hebben geparticipeerd tijdens de lessen en appellant zou meermaals zijn gewaarschuwd voor de gevolgen van zijn handelen maar deze waarschuwingen hebben genegeerd. Daarbij heeft verweerster advies gehad van de studieadviseur over de ernst van de medische situatie van appellant en op basis daarvan geoordeeld dat de medische situatie niet als overmacht dient te worden beschouwd.

Verweerster stelt dat de gevolgen voor appellant te overzien zijn. Appellant heeft slechts 12 EC van het derde studiejaar behaald waardoor verweerster het onwaarschijnlijk acht dat het wel of niet behalen van dit vak een rol speelt in de noodzaak om nog een jaar te moeten studeren om de opleiding af te ronden.

Het College overweegt als volgt

1. Het College dient overeenkomstig artikel 7.61, tweede lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) te beoordelen of de bestreden beslissing al dan niet in strijd is met het recht.
2. De Student charter bepaalt – voor zover hier van belang – in artikel 3.1 Rechten van studenten het volgende:

Onderwijs (tweede bullet)

Een student heeft recht op het afleggen van examens en tentamens binnen de opleiding waarvoor de student is ingeschreven, voor zover aan de ingangseisen, zoals vermeld in de OER van de opleiding, is voldaan. Buiten de eigen opleiding kan de student keuzevakken volgen en daar tentamen in afleggen, indien de student daarvoor is ingeschreven en met inachtneming van de in de OER van de opleiding die de desbetreffende onderwijseenheid verzorgt bepaalde voorwaarden.

3. De OER bepaalt – voor zover van belang – in artikel B.1.1 Begripsbepalingen het volgende:

(...)

d) inspanningsverplichting: in de cursushandleiding gedefinieerde eisen waaraan studenten dienen te voldoen met betrekking tot (a) het naleven van deadlines voor het inleveren van toetswerk en opdrachten, (b) het naleven van de aanwezigheidsbepalingen, (c) het deelnemen, behoudens overmacht, aan toetsmomenten en (d) actieve deelname aan het onderwijs, zulks ter beoordeling van de docent(en), zonder dat een positieve beoordeling van de actieve deelname aan het onderwijs (in cijfers of anderszins) mag gelden als voorwaarde voor deelname aan andere onderdelen van de toetsing;

4. De OER bepaalt – voor zover van belang – in artikel B.5.2 Deelname aan onderwijs en aanwezigheid het volgende:
 1. *In geval aan een onderwijseenheid een of meer werkgroepen/practica zijn verbonden is de student in beginsel verplicht deze bijeenkomsten bij te wonen en zich op deze bijeenkomsten terdege voor te bereiden. In de cursushandleiding van de onderwijseenheid wordt de aanwezigheidsplicht nader toegelicht.*
 2. *Wanneer de student door omstandigheden niet bij een werkgroep/practicum aanwezig kan zijn, dient de student de docent of studieadviseur hiervan te verwittigen, met opgave van redenen.*
 3. *Indien de student door omstandigheden niet aan de aanwezigheidsverplichting kan voldoen, beoordeelt de docent, nadat de student een nadere toelichting en motivatie heeft kunnen geven, of en op welke wijze de student alsnog aan deze verplichting kan voldoen.*
 4. *Indien de student het niet eens is met het besluit van de docent zoals bedoeld in lid 3, kan de student zich wenden tot de examencommissie.*
 5. *De examencommissie kan, na een gemotiveerd verzoek van de student, een uitzondering maken op de aanwezigheidsverplichting.*
5. De OER bepaalt – voor zover van belang – in artikel B5.4 lid 15 het volgende:
 15. *Aan de afsluitende toetsing van vakken kan uitsluitend worden deelgenomen indien de student aan de inspanningsverplichting van het vak heeft voldaan. De inspanningsverplichting wordt geformuleerd in de cursushandleiding.*
6. Het College constateert dat verweerster diverse redenen heeft aangevoerd voor de ingestelde aanwezigheidsplicht voor het vak. Zo dient onder andere gediscussieerd te worden tussen studenten, dient kritisch denken te worden gestimuleerd en is een presentatie onderdeel van het participatiecijfer. Uit artikel 7.13, tweede lid, onder t, WHW kan worden afgeleid dat een aanwezigheidsverplichting slechts kan worden ingesteld met

betrekking tot praktische oefeningen. Met dit laatste vereiste wordt uitgedrukt, zoals het College ook in zijn uitspraak van 5 december 2022 (nr.: AC 2207 3278) heeft vastgelegd, dat de aanwezigheidsverplichting in dienst moet staan van bijzondere, veelal op praktische bekwaamheid gerichte onderwijsdoelen die aan het vak zijn verbonden, zoals bij practica, stages, excursies of bepaalde op een zeker product gerichte werkvormen. Afgezet tegen de academische vrijheid van de student en diens uit de inschrijving als student aan de instelling volgend recht om tentamens af te leggen (art. 7.34, eerste lid, onder a, WHW), moet er in elk zich voordoend geval een specifieke meerwaarde worden aangetoond van een aanwezigheidsverplichting voor het betreffende vak.

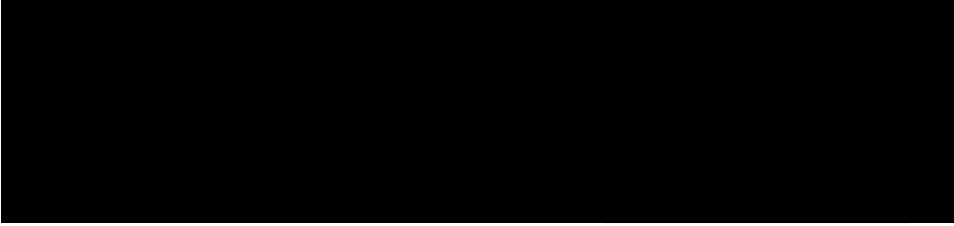
7. Het College stelt vast dat verweerster niet overtuigend heeft aangetoond dat er bij de onderhavige werkvormen sprake is van praktische oefeningen in de zin der wet, waarvoor een aanwezigheidsplicht kan worden ingesteld. Het simpel stellen van een aanwezigheidsplicht tijdens een algemene onderwijsvorm als het werkcollege komt het College onjuist voor. Een en ander moet dan ook in strijd worden geoordeeld met art. 7.13, tweede lid, onder t, WHW.
8. Het vak is opgedeeld in drie beoordelingen, namelijk participatie (20%), overview paper (30%) en critical paper (50%). Aanwezigheid zou hooguit van invloed kunnen zijn op het participatiecijfer.
9. Niet alleen inhoudelijk maar ook procedureel is er in dit geval een probleem. Zoal een aanwezigheidsplicht in casu gerechtvaardigd had kunnen zijn, toch zou zij effect gemist hebben, omdat zij niet is opgenomen in de studiegids. De aanwezigheidsplicht blijkt enkel uit de syllabus welke studenten pas ná inschrijving kunnen inzien. Dergelijke voorwaarden dienen in het algemeen op ondubbelzinnige wijze vooraf aan studenten te worden gecommuniceerd.
10. Alles overziend komt het College tot het oordeel dat het bestreden besluit in strijd is met het recht. Het beroep tegen dit besluit is daarom gegrond. Appellant dient alsnog in de gelegenheid te worden gesteld tentamen te doen in het betreffende vak.
11. Gelet op het vorenstaande wijst het College het verzoek om een proceskostenvergoeding toe en veroordeelt het College verweerster in de door appellant gemaakte proceskosten. Deze kosten stelt het College op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht voor de door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand vast op €1194,- (1 punt voor het indienen van het beroepsschrift met een waarde van €597,- en een wegingsfactor 1 en 1 punt voor de aanwezigheid tijdens de zitting met een waarde van €597,- en een wegingsfactor 1).

III. Beslissing

Het College van Beroep voor de Examens

1. verklaart het beroep gegrond;
2. bepaalt dat afschrift van deze beslissing gezonden wordt aan:
 - partijen;
 - de decaan van de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen;
 - het College van Bestuur enzonder vermelding van de namen van betrokkenen ter beschikking wordt gesteld aan belangstellenden.

Amsterdam, 9 augustus 2023

mr. D.L.M. van der Zande
secretaris

prof. mr. P.J.J. Zoontjens
voorzitter

Tegen deze beslissing kunt u binnen 6 weken beroep instellen bij de Raad van State afdeling bestuursrechtspraak, Postbus 20019, 2500 EA te Den Haag, Voor meer informatie zie www.raadvanstate.nl/studentenzaken